

Številka zadeve: Up-460/14

Datum odločbe: 5. 3. 2015

Področje: Vloga izvedenca v sodnem postopku

Izrek: Sodba Višjega sodišča v Mariboru št. I Cp 1089/2013 z dne 3. 12. 2013 in sodba Okrožnega sodišča v Mariboru št. II P 646/2012 z dne 12. 2. 2013 se razveljavita v delu, v katerem je tožniku prisojeno 18.693,56 EUR z obrestmi in povrnitev stroškov pravnega postopka z obrestmi. Zadeva se v tem delu vrne Okrožnemu sodišču v Mariboru v novo odločanje.

Dodatno: /

Odločitev: število glasov ZA: 6, PROTI 1, število PLM: 0, število OLM: 0.

SAMO ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Korpič Horvat, Petrič, Zobec.

SAMO PROTI: Klampfer

POVZETEK ZADEVE:

Ustavno sodišče je odločalo o ustavni pritožbi pritožnikov zoper sodbi dveh pravnih sodišč, s katerima je bilo pritožnikoma (v pravi tožencema) naloženo denarno povračilo vložka, ki naj bi ga z delom pri gradnji v njuno nepremičnino vložil tožnik.

Pritožnika sta trdila, da odločitev sodišč krši njuno pravico do poštenega sojenja; sodišča naj bi namreč odločala mimo dokazov, ki so bili predloženi na prvi obravnavi, in v nasprotju z dejstvi, ki jih je sodišče samo ugotovilo v dokaznem postopku. Do posega v omenjeno pravico naj bi prišlo zaradi napačne uporabe izvedenskega mnenja; v njem naj bi bile vrednosti stroškov materiala in izdelave za povečanje mansarde stanovanja sicer pravilno navedene, sporen pa je bil način vrednotenja prispevka obrtnikov (tožnik), pri katerem sta se sodišči oprli na izvedensko mnenje na takšen način, da nista upoštevali storitev, ki sta jih pritožnika tožniku dokazano plačala.

Pritožnika sta nadalje poudarila, da je lahko izvedensko mnenje sodišču zgolj v pomoč pri pravilnem vrednotenju tožnikovega vložka. Presoja, kdo je opravil posamezna dela, pa je naloga sodišča. Ker pa sta se v konkretnem postopku sodišči (pre)močno in na zmoten način oprli na izvedensko mnenje, je prišlo do položaja, v katerem je bilo trditveno in dokazno breme preveljeno na pritožnika, ki bi moral dokazati, da tožnik velike večine zatrjevanih del ni opravil. Pritožnika sta podrobno pojasnila, katera obrtniška dela sta plačala in iz katerih predračunov to izhaja ter opozorila, da je Okrožno sodišče tudi samo ugotovilo, da sta predračune pritožnika res plačala.

Ustavno sodišče je najprej opredelilo ustavni standard poštenega sojenja v civilnih zadevah, ki ga izpelje iz pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave in pravice do sodnega varstva iz 23. člena Ustave. Omenjeni standard zagotavlja, da o posameznikovih pravicah in obveznostih odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče na način, skladen z zahtevami, izhajajočimi iz človekove pravice do enakega varstva pravic.

Ustavno sodišče se je nato opredelilo do zmotne argumentacije Okrožnega sodišča. Slednje je namreč ugotovilo, da sta pritožnika z računi in predračuni izkazala, da sta plačala material in določene storitve pri gradnji hiše, nato pa je pri ugotavljanju tožnikovega vložka v nepremičnino pritožnikov prejšnjo ugotovitev prezrlo in odločilo v nasprotju z njo. S tem je združilo dve logično nezdružljivi tezi: da sta določene storitve pri gradnji svoje hiše obrtnikom plačala pritožnika in da so te iste storitve tožnikov prispevek h gradnji hiše. Takšna sodba, katere utemeljitev ni logična zaradi notranjega protislovja in ni oprta na razumne argumente, je v nasprotju s prepovedjo sodniške samovolje iz 22. člena Ustave.

Sporna je bila tudi argumentacija Višjega sodišča, ki je pritožbeni očitek pritožnikov, češ da sta določene dele storitev plačala sama in da ti deli ne smejo biti upoštevani kot tožnikov prispevek,

zavrnilo kot neutemeljenega z dvema argumentoma; s (prvim) argumentom, da pritožnika pred sodiščem prve stopnje nista imela pripomb k izvedenskemu mnenju in z (drugim) argumentom, da pritožnika nista navedla, kolikšen delež po posameznem predračunu zajema obrtniška dela in kolikšen delež zajema material. Ustavno sodišče je ugotovilo, da je s prvim argumentom Višje sodišče na izvedenko preneslo pristojnost ugotavljanja ključnih prvin dejanskega stanja, čeprav je takšno spoznanje dosegljivo brez posebnih strokovnih znanj. Drugi argument pa je bil po mnenju Ustavnega sodišča zmoten zato, ker je Višje sodišče z njim napačno utemeljilo in prestrogo določilo trditveno in dokazno breme pritožnikov. Merilo za določitev trditvenega in dokaznega bremena je Višje sodišče namreč poiskalo v strukturi izdelanega izvedenskega mnenja, s čemer je izvedenki pripisalo pristojnost za določitev trditvenega in dokaznega bremena in ji prepustilo pomemben segment vodenja sodnega postopka, kar predstavlja kršitev pravice pritožnikov do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Z omenjenima argumentoma je Višje sodišče izvedenskemu mnenju pripisalo pomen, ki z vidika prvega odstavka 23. člena Ustave presega sprejemljivo pomoč sodišču pri razreševanju vprašanj, za katera je nujno potrebno strokovno mnenje.

Ustavno sodišče je zaradi navedenih kršitev 22. in 23. člena Ustave sodbi Višjega sodišča in Okrožnega sodišča delno razveljavilo in vrnilo Okrožnemu sodišču v novo odločanje.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe			Nerazporejeno		

Odločba se nanaša na področje vloge izvedenca v sodnem postopku in na samovoljo sodišča v smislu notranje protislovne sodbe, ne pa na primer na vprašanje primernosti prisojene odškodnine, zato v sodbi ni mogoče zaznati njene ekonomske dimenzije.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe			Nerazporejeno		

Ker se v odločbi ne presoja o razmerju med stranema v pravnem postopku, temveč izključno o razmerju med sodiščem in eno od strani v pravnem postopku, ni mogoče zaznati nobenega razmerja oziroma razlikovanja med svoboščinami in pravicami posameznikov ali družbenih skupin v odnosu do drugih posameznikov ali družbenih skupin ali do družbe kot celote, zato je družbena dimenzija neocenjena.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
PROTI: Klampfer				1	1
ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Korpič Horvat, Petrič, Zobec	1	1			

Pozicija sodbe

V odločbi Ustavno sodišče ugotovi, da je bila pritožnikoma kršena pravica do poštenega sojenja, s čemer se na postavi na stran pravic in svoboščin posameznika in ne na stran avtoritete sodstva, kar ustreza bodisi položaju 1, bodisi položaju 2. Izbira med tema dvema položajema pa je odvisna od odgovora na naslednje vprašanje: v kolikšni meri se je Ustavno sodišče postavilo na stran posameznika v razmerju do sodne veje oblasti? Bi se lahko še bolj intenzivno zavzelo za pravico pritožnikov do poštenega sojenja?

V konkretni zadevi je Ustavno sodišče izpodbijane dele sodbe razveljavilo in zadevo vrnilo prvostopenjskemu sodišču v novo odločanje, torej bi pravice posameznika lahko zaščitilo še bolj, če bi sodbo odpravilo in jo nadomestilo s svojo odločbo. To bi lahko storilo pod dvema pogojema (ob predpostavki, da so podatki iz spisa ustrezni za vsebinsko odločanje): (1) odprava bi bila nujna zaradi odprave posledic, ki so na podlagi sodbe že nastale ali (2) odpravo bi terjala narava ustavne pravice oziroma svoboščine. Pogoj nujnosti ni bil izpolnjen, saj je bila posledica sodbe naložitev denarnega plačila stranki, ki je propadla v postopku, pri pogoju narave ustavne pravice pa ni povsem jasno, ali je bil izpolnjen. Možno je, da Ustavno sodišče pravici do poštenega sojenja v konkretnem primeru ni pripisalo takšnega pomena, da bi v zadevi samo odločilo, ali pa, da v spisu ni bilo dovolj informacij za nedvoumno odmero odškodnine, zato je to prepustilo sodišču, ki lažje ugotovi vsa dejstva, vendar zdaj ob upoštevanju sodbe US.

Ne glede na to pa je Ustavno sodišče s svojo odločbo postavilo visoke standarde za presojanje samovolje (arbitrarnosti) sodišč pri odločanju, s tem ko je kot dokaz samovolje sodišča upoštevalo že logično protislovnost sodbe, ter s tem ko je za kršitev pravice do poštenega sojenja spoznalo tudi že "slepo", brez preudarka sledenje mnenju izvedenca. Tako stroga omejitev samovolje sodišč sodbo umešča na **pozicijo 1**.

Pozicija protisodbe

Vkolikor Ustavno sodišče ne bi zaznalo nobene izmed zatrjevanih protiustavnosti, bi v največji meri zaščitilo obstoječi pravni red in avtoritarnost oziroma samovoljo sodišča. **Pozicija 5**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Korpič Horvat, Petrič, Zobec	2	<i>Odločba vsebuje tri ilustrativne navedbe iz mednarodnega pravnega okolja:</i> <ol style="list-style-type: none">1. <i>omemba zadeve Chevrol proti Franciji iz sodne prakse ESČP,</i>2. <i>pojmovanje »samovoljne odločbe« iz sodne prakse nemškega Zveznega sodišča in</i>3. <i>omemba tretjega odstavka 404.a člena nemškega civilnega zakonika (Zivilprozessordnung).</i>
PROTI: Klampfer	NC	<i>Ker ni OLM, ne moremo oceniti, ali so razlogi za sodničino nestrinjanje z odločbo vezani tudi na mednarodno pravne vidike.</i>

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Vlada ni podala svojega mnenja.</i>

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	<i>Državni zbor ni podal svojega mnenja.</i>